

November, 2021

Til Reformkommissionen!

I Foreningen til fremme af praksislæring afholdt vi d. 11/10 2021 en konference med titlen *Praksislæringens potentialer i fremtidens uddannelser*. Her var en væsentlig del af dagen, at alle konferencens deltagere¹ skulle være med til at give input til jeres arbejde. Derfor havde vi også inviteret jer til at bidrage, således at vi kunne få det rette afsæt til arbejdet. Det gav Per B. Christensen os – og tak for det! – og forud for ham leverede Agi Csonka et interessant oplæg om ulighed i uddannelse samt praksislæringens relevans i den sammenhæng.

Vi har nu samlet konferencens input (se ndf.). Det bemærkes imidlertid, at vi agter at sende jer en mere gennemarbejdet redegørelse for, hvordan vi ser praksislæringens potentialer i vores uddannelser. Sagen er nemlig, at konferencen i bred forstand gav stor inspiration omkring praksislæringens potentialer – og vi vil gerne tage os tid til at 'tygge det godt igennem' og derefter sende det til jer.

Input fra Foreningen til fremme af praksislærings konference d. 11/10 2021

Arbejdet ved konferencen tog afsæt i nogle af de spørgsmål, Per B. Christensen stillede os i sit oplæg. Vi nåede slet ikke dem alle, men neden for er forslag, pointer, refleksioner ift. en del af dem.

Forslag til, hvordan vi styrker praksislæringen i folkeskolen og i ungdomsuddannelserne.

Læringssyn: Der er en generel problemstilling i, at læringssynet er domineret af det akademiske vidensbegreb, som også er grundlaget for den nationale kvalifikationsramme. Dvs. det gennemsyrrer hele vores tilgang til og forståelse af læring. Det akademiske vidensbegreb har bestemt sin berettigelse – men når det ophøjes til grundlaget for al læring, så trænges praksis som en måde at lære på i baggrunden. Det ses fx når sprogliggørelse og beskrivelse og refleksion bliver primær – også i praktiske fag. Der er behov for en reel anerkendelse af praksislæring som en legitim måde at lære på. Samt at dette også manifesterer sig i læreruddannelsen.

Faglige mål og prøveformer: Den akademiserede tilgang viser sig konkret i faglige mål og prøveformer, og derfor er det et område, der skal ses på ift. at styrke praksislæringen. Der er allerede en diskussion i gang om faglige mål, bl.a. at de bliver for styrende for undervisning samt også presser både lærere og elever. Det var vel også meningen med dem (at de skulle være styrende) – men bagsiden er, at et fags identitet og anvendelse (det praktiske) kan forsvinde i fagets abstrakte enkeltdele. Og det er som oftest førstnævnte, der tænder eleverne på faget. Ift. prøveformer er der en stigende bevidsthed om, at nogle prøveformer vanskeliggør en mere praktisk eller eksperimenterende tilgang til nogle fag. Det er fx naturfag i folkeskolen. På FGU er der både praktiske prøver og der er portfolio-prøver. Fælles for disse prøveformer er, at de fungerer godt med en forudgående praksisbaseret undervisning. Derfor kunne de være inspirerende for andre skoleformer.

---

¹ Deltagerne var fortrinsvis ledere og medarbejdere fra FGU-sektoren, men derudover også fra bl.a. ungdomsskole- og efterskolesektoren, professionshøjskolerne, universitetssektoren mm.

Bedre greb om begrebet praksislæring: Praksislæring er ikke et entydigt begreb. Der er forskel på, hvor 'praktiske' fagene er i sig selv, og derudover kan praksis fungere på forskellige måder i undervisningen. Undervisningen kan baseres på noget praktisk, eller den kan relatere til noget praktisk. Og det praktiske kan enten være en problemstilling, som 'opfindes' til lejligheden, eller den kan være reel og nødvendig og ikke bare 'leg'. Den kan også repræsenteres gennem en virksomhed. De forskellige tilgange kan igen afføde forskellige måder at håndtere det praktiske på. Det kan være en gøren og i retning af det håndværksmæssige, men det kan også være en større grad af proces med praktiske forberedelser, planlægning etc. Alt sammen giver det den udfordring, at der tales meget om behovet for mere praksis i vores skoler. Men hvad det egentlig betyder – og hvordan man som skoleleder, lærer osv. skal gribe det an – det står ikke helt klart. Derfor er der behov for begrebsafklaring, og der er behov for konkrete billeder og eksempler på forskellige måder at arbejde med praksis i en skolesammenhæng. Og derefter er der behov for at støtte skolerne i rent faktisk at gøre det.

Forslag til, hvordan sammenhængen mellem FGU og KUI kan styrkes.²

Alt for mange indsatser: FGU blev til for at sikre sammenhæng på et forberedende område, der var plaget af for mange tilbud. Det gjorde området uoverskueligt og det forvred incitamentet – og det undergravede de gode resultater, fordi tingene ikke spillede sammen. Status er i dag, at der ligger en beslutning om, at FGU er hovedvejen, og dermed er der skabt sammenhæng. Men lige under overfladen består problemet, idet der hen over landets kommuner fortsat er en lang række tilbud i form af projekter og indsatser. Og helt generelt er det vanskeligt 1) at få overblik over dem 2) at skelne deres målgruppe fra FGU's målgruppe. Det er medvirkende til, at FGU er i krise – selvom der (trods højkonjunktur) er tusindvis af unge uden for uddannelse og beskæftigelse!

FGU som indgang for unge under 25 år: Hvorfor skal en ung uden for uddannelse eller arbejde overhovedet omkring jobcenteret? FGU er hovedvejen på det forberedende område og skal kunne rumme den brede målgruppe. Og FGU har spor og muligheder, der kan rumme bredden. Så frem for at melde sig ledig på kommunen, så kunne forudsætningen for at få en ydelse i stedet være, at vedkommende starter på FGU. Det vil være oplagt med de åbenlyst uddannelsesparate samt de uddannelsesparate, men også med en del af de aktivitetsparate.³ Og det kan meget vel gøres i et fortsat tæt samarbejde med KUI, således at KUI fortsat definerer uddannelsesplanen for de unge på FGU.

---

² FGU er den Forberedende Grunduddannelse, mens KUI er den Kommunale Ungeindsats. Begge er 'født' ud af reformen *Bedre veje til uddannelse og job* (2017), som med opstart i august 2019 skulle skabe sammenhæng på det forberedende område. Dels ved at samle en række forberedende tilbud i FGU, dels ved at styrke sammenhæng og koordinering mellem uddannelses-, beskæftigelses- og socialindsatsen i kommunen. FGU og KUI er skabt med en indbyrdes afhængighed i den forstand, at FGU er statslig selveje, men kommunerne medfinansierer 65 % af udgiften. Til gengæld kan en ung kun komme på FGU såfremt KUI har målgruppевurderet den unge til FGU.

³ Når en ung under 30 år, som ikke har en uddannelse, søger uddannelseshjælp i jobcenteret, skal jobcenteret vurdere den unge ud fra disse kategorier. Åbenlyst uddannelsesparat er en vurdering af, at den unge kan påbegynde og gennemføre uddannelse. Uddannelsesparat er en vurdering af, at den unge med en indsats på op til 1 år er klar til uddannelse. Aktivitetsparat er en vurdering af, at den unge har brug for mere hjælp og støtte samt længere tid end 1 år. Uddannelsesparathed i denne kontekst har intet at gøre med uddannelsesparathedsvurdering i folkeskolen.

Er det kultur eller struktur der er svaret på udfordringerne i uddannelsessystemet?

Før vi finder svarene, kan der være en idé i også at overveje, hvilke spørgsmål, vi stiller. Hvad ser vi egentlig som udfordringerne? Det er jo faktisk, at ca. 45.000 unge er uden for uddannelse og job, samt at ca. 20 % står uden ungdomsuddannelse som 25-årige. Og vi er alle enige om, at det er et graverende problem, både for den unge, der står uden for, og for samfundet som helhed. Vi stiller spørgsmål såsom 'er eleverne dygtige nok – har de den faglige ballast til at komme videre på en ungdomsuddannelse?', og 'hvordan undgår vi, at de unge tager omveje, før de gennemfører en uddannelse?'. Eller 'hvordan sikrer vi, at de unge vælger det, samfundet har brug for?'. Det er i og for sig relevante spørgsmål – men de kalder på særlige svar, som vi har gjort meget for at realisere i de senere år. Det er fx styrket faglighed og incitament til at undgå omveje.

Men de skygger for andre spørgsmål og andre svar... Spørgsmålene kunne også være i retning af 'hvordan sikrer vi, at alle børn i skolen bliver en del af et fællesskab – og lærer, hvad det vil sige at indgå i et fællesskab?', og 'hvordan kan børn og unge i vores skoler være med til at skabe noget, som er meningsfuldt?'. Det rører ved nogle ting, som betyder meget for børn og unge, og som er vigtige både for dannelse og læring, samt også for lysten til at gå i skole. Men det er også relevant i en praksislæringssammenhæng, fordi praksislæring lige præcis åbner for nogle af disse perspektiver: At være en del af et arbejdsfællesskab, at man lærer ved at gøre noget – men fordi man gør det sammen, så er det ikke kun faglig læring, men så udvikler det også personligt og socialt. Og hvis det er praksislæring, som har en reel nødvendighed, så knytter det også an til mening og identitet. Vi skal faktisk ikke tænke længere, end til vores eget arbejdsliv; det gode og udviklende arbejde er jo i høj grad båret af netop de ting: Arbejdsfællesskab omkring vigtige opgaver, som skal løses. Og som man lærer alverden ved, men som man også udvikler sig menneskeligt og socialt ved. Og som man finder mening og identitet i. Der er ikke nogen grund til at det ikke kan være en del af skolens virkelighed!

Øvrige pointer og forslag er bl.a.

- At vi generelt bliver bedre til at bruge de værktøjer og redskaber, der allerede er tilgængelige. Det er fx lige fra at være dygtigere til relationer med eleverne til at bruge eksisterende støttefunktioner.
- At vejledningen styrkes, særligt på den måde at det praktiske gives større vægt
- At sammenhængen mellem folkeskole og FGU styrkes. Det er bl.a. 1) brobygning til FGU for de elever, der vurderes ikke at være parat til ungdomsuddannelse 2) større viden om FGU på folkeskoleområdet 3) at FGU også forklares, når der tales uddannelse for de ældste klasser og deres forældre.
- De laveste uddannelser i uddannelseshierarkiet skal have lige så gode økonomiske ressourcer som de, der ligger højest. Det gælder både ift. bygninger, administration, lærerkræfter samt forsørgelse.

På vegne af Foreningen til fremme af praksislæring

Michael Bjergsø, sekretariatsleder
Mobil 2984 1019 / mail michael@praksislaering.dk